

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna lag föreslås det att lagen om studiestöd skall ändras. Det föreslås att åldersgränsen för rätten att få studiepenning till fullt belopp skall sänkas från nuvarande 19 år till 18 år när det är fråga om studerande som bor någon annanstans än hos föräldrarna. Det föreslås att tilläggsdelen till stöd för hemvård av barn, som inte längre betalas, stryks i förteckningen över de förmåner mot vilka studiepenning eller bostadstillägg som betalats för samma tid kan kvittas. Det före-

slås att till paragrafen om undanröjande av beslut fogas ett omnämmande om att ett beslut inte kan undanröjas till den del det gäller statsborgen som beviljats för studielån.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1998 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1998. Höjningen av studiepenningen för 18-åringar skall dock tillämpas först från den 1 augusti 1998.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

I samband med studiestödsreformen blev studiepenningsbeloppet för studerande under 20 år av statsekonomiska skäl lägre än studiepenningen för dem som fyllt 20 år. Den låga nivån på stödet har stått i strid med målet att aktivera unga att söka sig till utbildning. När det gäller individens utkomst har motsättningen konkretiserats i synnerhet när studiepenningen och studielånet sammantaget varit mindre än utkomststödet och det arbetsmarknadsstöd som betalas till en arbetslös under den tid han deltar i arbetspraktik.

Lagen om studiestöd (65/1994) ändrades genom den lag som trädde i kraft den 1 augusti 1997 så att 19-åriga studerande som bor någon annanstans än hos föräldrarna är berättigade till studiestöd till fullt belopp, som är 1 540 mark i månaden för högskolestuderande och 1 270 mark i månaden för studeranden vid andra läroanstalter. För studerande som är yngre än 19 år och bor någon annanstans än hos föräldrarna blev stu-

diepenningen fortfarande 750 mark i högskolor och 500 mark i andra läroanstalter. I motiveringen till det kapitel i budgetpropositionen för 1997 som gäller studiestödet konstateras att studiepenningen också för 18-åringar som bor någon annanstans än hos föräldrarna från den 1 augusti 1998 skall höjas till samma nivå som gäller för 19-åringar som bor någon annanstans än hos föräldrarna. Den föreslagna ändringen stöder sammanjämkningen av studiestödet och andra system för utkomstskydd och främjar de utbildningspolitiska målen.

2. Propositionens verkningar

Statsekonomiska verkningar

Reformen ökar studiestödsutgifterna 1998 med ca 30 miljoner mark. På årsnivå är behovet av anslag ca 56 miljoner mark. På grund av att anslagen är knappa skall villkoren för att få bostadstillägg stramas åt så, att bostadstillägg från och med ingången av 1998 beviljas till ett lägre belopp enligt vad

som föreskrivs genom förordning när det gäller studerande som har hyrt bostaden av sina föräldrar. De inbesparingar som uppstår till följd av ändringen av villkoren för att få bostadstillägg skall utgöra en del av finansieringen av den sänkta åldersgränsen. Begränsningen i villkoren för att få bostadstillägg förutsätter att förordningen om studiestöd (260/1994) ändras.

Verkningar för studerandena

Reformen gäller ca 11 000 studerande. Sänkningen av åldersgränsen höjer studiepenningen för 18-åringar som bor självständigt från 750 mark till 1 540 i månaden för studerande i högskolor och från 500 mark till 1 270 mark i månaden för studerande i andra läroanstalter. Den genomsnittliga höjningen minskas av att studiepenningen per månad kan höjas då den studerandes föräldrar har mycket små inkomster.

Efter reformen skall studiepenningen och studielånet sammanlagt för en 18-årig studerande som bor någon annanstans än hos föräldrarna överskrida normen för utkomststöd, vilket innebär att den studerande i allmänhet inte kan få utkomststöd utöver studiestödet. Reformen kan anses öka de ungas vilja att söka sig till utbildning och förbättra de ekonomiska möjligheterna för detta.

3. Beredningen av propositionen

I sitt svar på regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring

av lagen om studiestöd (RP 121/1995 rd) förutsatte riksdagen bl.a. att de utbildningspolitiska och ekonomiska verkningarna av 20-årsåldersgränsen för fullt studiestöd i fråga om studerande som inte bor hemma skall utredas och att denna konstgjorda gräns skall avskaffas så snart det statekonomiskt är möjligt. Höjningen av nivån på studiepenningen för studerande under 20 år har utretts bl.a. i en arbetsgrupp vid social- och hälsovårdsministeriet. Den hade till uppgift att lägga fram ett förslag till sammanjämkning av arbetsmarknadsstödet, utkomststödet och studiestödet så att de bildar ett mer logiskt minimiskydd. Arbetsgruppen överlämnade sin promemoria i december 1995 (Promemoria av arbetsgruppen för sammanjämkning av utkomststödet, studiestödet och arbetsmarknadsstödet; promemorior av social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupper 1995:24). Arbetsgruppen konstaterade att nivån på den sänkta studiepenningen för studerande under 20 år är problematisk både jämfört med utkomststödet vid en passiv livssituation och utbildningspolitiskt eftersom åldersgränsen kan medföra att de unga skjuter upp tidpunkten för att söka till utbildning eller att det knappa stödet gör det svårt att studera effektivt.

År 1997 höjdes studiepenningen för 19-åriga studerande som bor någon annanstans än hos föräldrarna och det föreslås nu att reformen utsträcks till att gälla studerande som fyllt 18 år och som bor någon annanstans än hos föräldrarna.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

11 §. *Studiepenningens belopp.* Det föreslås att paragrafen ändras så att åldersgränsen i 1 mom. 2 och 3 punkten sänks från 19 år till 18 år. Avsikten med propositionen är att höja nivån på studiepenningen för studerande som fyllt 18 år och som bor någon annanstans än hos föräldrarna. Det föreslås också att ordalydelsen i momentet görs klarare.

28 §. *Indrivning av studiestöd i vissa fall.* Det föreslås att tilläggsdelen till stöd för

hemvård av barn stryks som obehövlig i paragrafen, eftersom denna förmån sedan den 1 augusti 1997 inte längre beviljas till följd av att lagstiftningen om vård av små barn har reviderats från samma tidpunkt. Ett stöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) är inte en förmån som utgör hinder för studiestöd.

31 §. *Undanröjande av beslut.* Det föreslås för tydlighets skull att det i paragrafen skall föreskrivas att ett beslut inte skall kunna undanröjas till den del det gäller statsborgern som beviljats för studielån. Statsborgern för

studielån kan inte undanröjas, eftersom det studielån statsborgen gäller eventuellt redan har beviljats och banken måste kunna lita på att statsborgen är i kraft.

gens 11 § 1 mom. skall dock tillämpas först från den 1 augusti 1998. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i början av 1998. La-

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 21 januari 1994 om studiestöd (65/1994) 11 § 1 mom., 28 § 1 mom. och 31 § 1 mom.,

av dessa lagrum 11 § 1 mom. sådant det lyder i lag 49/1997 och 31 § 1 mom. sådant det lyder i lag 341/1997, som följer:

11 §

Studiepenningens belopp

Om inte något annat följer av 17—22 § är studiepenningen per månad:

1) för en studerande som bor hos sina föräldrar 230 mark i högskolor och 130 mark i andra läroanstalter, om den studerande är yngre än 20 år, samt 630 mark i högskolor och 380 mark i andra läroanstalter, om den studerande har fyllt 20 år,

2) för en studerande som bor någon annanstans än hos sina föräldrar 750 mark i högskolor och 500 mark i andra läroanstalter, om den studerande är yngre än 18 år, samt

3) för en studerande som bor någon annanstans än hos sina föräldrar 1 540 mark i högskolor och 1 270 mark i andra läroanstalter, om den studerande har fyllt 18 år eller är gift eller underhållsskyldig.

28 §

Indrivning av studiestöd i vissa fall

Om en studerande har fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg för samma tid för vilken han retroaktivt beviljas sådan pension, rehabiliteringspenning, ersättning för inkomstbortfall eller arbetslöshets-

dagpenning eller sådant arbetsmarknadsstöd eller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som avses i 6 §, får folkpensionsanstalten uppbära beloppet av det studiestöd som för denna tid betalats utan grund av den förmån som betalas retroaktivt.

31 §

Undanröjande av beslut

Om ett lagakraftvunnet beslut som gäller en förmån enligt denna lag grundar sig på en oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag, kan försäkringsdomstolen på framställning av folkpensionsanstalten eller studiestödsnämnden eller på ansökan av den som saken gäller, efter att ha berett de övriga parterna tillfälle att bli hörda, undanröja beslutet, till den del beslutet gäller något annat än statsborgen som beviljats för studielån, och bestämma att ärendet skall behandlas på nytt. Efter att ha gjort en ovan nämnd framställning kan folkpensionsanstalten eller studiestödsnämnden, tills ärendet har avgjorts på nytt, temporärt inställa utbetalningen av förmånen eller betala den till de belopp framställningen avser.

Denna lag träder i kraft den 1998. Vad augusti 1998.
som bestäms i 11 § 1 mom. tillämpas dock Åtgärder som verkställigheten av lagen
inte på studiestöd som beviljas före den 1 förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 3 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Claes Andersson

1.

Lag

om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 januari 1994 om studiestöd (65/1994) 11 § 1 mom., 28 § 1 mom.
och 31 § 1 mom.,
av dessa lagrum 11 § 1 mom. sådant det lyder i lag 49/1997 och 31 § 1 mom. sådant det
lyder i lag 341/1997, som följer:

Gällande lydelse

11 §

Studiepenningens belopp

Om inte något annat följer av 17—22 §§
är studiepenningen

1) för en studerande som bor hos sina föräldrar och är yngre än 20 år 230 mark per månad i högskolor och 130 mark per månad i andra läroanstalter samt för en studerande som har fyllt 20 år 630 mark per månad i högskolor och 380 mark per månad i andra läroanstalter,

2) för en studerande som bor någon annanstans än hos sina föräldrar och är yngre än 19 år 750 mark per månad i högskolor och 500 mark per månad i andra läroanstalter, samt

3) för en studerande som bor någon annanstans än hos sina föräldrar och har fyllt 19 år eller är gift eller underhållsskyldig 1 540 mark per månad i högskolor och 1 270 mark per månad i andra läroanstalter.

28 §

Indrivning av studiestöd i vissa fall

Om en studerande har fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg för samma tid för vilken han retroaktivt beviljas i 6 § avsedd pension, rehabiliteringspenning, eller ersättning för inkomstbortfall, arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd, utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller tilläggsdel till i

Föreslagen lydelse

11 §

Studiepenningens belopp

Om inte något annat följer av 17—22 § är studiepenningen per månad:

1) för en studerande som bor hos sina föräldrar 230 mark i högskolor och 130 mark i andra läroanstalter, om den studerande är yngre än 20 år samt 630 mark i högskolor och 380 mark i andra läroanstalter, om den studerande har fyllt 20 år,

2) för en studerande som bor någon annanstans än hos sina föräldrar 750 mark i högskolor och 500 mark i andra läroanstalter, om den studerande är yngre än 18 år, samt

3) för en studerande som bor någon annanstans än hos sina föräldrar 1 540 mark i högskolor och 1 270 mark i andra läroanstalter, om den studerande har fyllt 18 år eller är gift eller underhållsskyldig.

28 §

Indrivning av studiestöd i vissa fall

Om en studerande har fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg för samma tid för vilken han retroaktivt beviljas sådan pension, rehabiliteringspenning, ersättning för inkomstbortfall eller arbetslöshetsdagpenning eller sådant arbetsmarknadsstöd eller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som avses i

Gällande lydelse

stöd för hemvård av barn, får folkpensionsanstalten uppbära beloppet av det studiestöd som för denna tid betalats utan grund av den förmån som betalas retroaktivt.

31 §

Undanröjande av beslut

Om ett lagakraftvunnet beslut som gäller en förmån enligt denna lag grundar sig på en oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag, kan försäkringsdomstolen på framställning av folkpensionsanstalten eller studiestödsnämnden eller på ansökan av den som saken gäller, efter att ha berett de övriga parterna tillfälle att bli hörda, undanröja beslutet och bestämma att ärendet skall behandlas på nytt. Efter att ha gjort en ovan nämnd framställning kan folkpensionsanstalten eller studiestödsnämnden, tills ärendet har avgjorts på nytt, temporärt inställa utbetalningen av förmånen eller betala den till de belopp framställningen avser.

Föreslagen lydelse

6 §, får folkpensionsanstalten uppbära beloppet av studiestöd som för denna tid betalats utan grund av förmån som betalas retroaktivt.

31 §

Undanröjande av beslut

Om ett lagakraftvunnet beslut som gäller en förmån enligt denna lag grundar sig på en oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag, kan försäkringsdomstolen på framställning av folkpensionsanstalten eller studiestödsnämnden eller på ansökan av den som saken gäller, efter att ha berett de övriga parterna tillfälle att bli hörda, undanröja beslutet, *till den del beslutet gäller något annat än statsborgen som beviljats för studielån*, och bestämma att ärendet skall behandlas på nytt. Efter att ha gjort en ovan nämnd framställning kan folkpensionsanstalten eller studiestödsnämnden, tills ärendet har avgjorts på nytt, temporärt inställa utbetalningen av förmånen eller betala den till de belopp framställningen avser.

Denna lag träder i kraft den 1998. Vad som bestäms i 11 § 1 mom. tillämpas dock inte på studiestöd som beviljas före 1 augusti 1998.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.